

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1880.

Kolozsvár, csütörtök, április 29

Tizedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, ÁPRIL 28.

(?) Az angol kabinet megalakulásától hozt hírt a hírverő. Gladstone, tehát, még is csak elfoglalta az elnöki széket, bár a királynő, személyes indulatai által vezéreltetve, előbb két kísérletet is tőn, ha valahogyan elkerülheti vala a rá nézve nem nagyon kellemes tiszt teljesítését; koronája tanácsosainak vezérletét, hogy éppen Gladstonera kelljen bízni!

A kísérletek, azonban, a mint máskénti-ig is lett volna várható, csak kísérletek maradtak s ha bár csak harmadik ízben, de mégis Gladstone szölitott föl a miniszterium összealkotására.

A mi reánk nézve legfontosabb két tárcza tulajdonosa: Gladstone, mint elnök is Granville, mint külügyér — a kormány többi tagja pedig, a szélső radikálisok kizárásával, a mérsékelt szabadelvűek sorából hivatott meg.

Sajátságos jele az időeknek, hogy sem a Times, a váltakozó politika ez örökkön változó szélkakasa, sem maga Daily "News," Gladstone rajongásig hírlapja, meglegedve nincs az új miniszterium összealkotásával, a montenegrói határ-kérdés erőlyes megoldására, valamint, másfelől az a cikk, melyet egyik tekintélyesebb orosz lap éppen most tartott időszertűnek közbeocsátani s melyben dicséneket zengvén a berlini szerződésnek, azt bizonyítgatja, hogy a szerződés az európai béke biztosítóka, s hogy a béke föltartását egy állam sem óhajtja őszintébb szívből, mint éppen Oroszország.

Nem kevésbbé érdekes momentum a nap történetének folyamában egyfelől az a hír, melyet a berlini szerződés cignatarius hatalmasságainak kollektiv jegyzékéről veszünk, melylyel a portát fölszölitották a montenegrói határ-kérdés erőlyes megoldására, valamint, másfelől az a cikk, melyet egyik tekintélyesebb orosz lap éppen most tartott időszertűnek közbeocsátani s melyben dicséneket zengvén a berlini szerződésnek, azt bizonyítgatja, hogy a szerződés az európai béke biztosítóka, s hogy a béke föltartását egy állam sem óhajtja őszintébb szívből, mint éppen Oroszország.

Gladstone politikája, tehát, mely a „hansz off“ jelszóval kívánja különösen monarchiának a non intervenciót a Balkán félszigetre nézve szívére kötni, mindjárt a legelső intrádára nem nagyon fényes igazolást nyer a collectiv jegyzékben és a szentpétervári vélemény-nyilvánításban.

Sőt, nemcsak a csöndes contempláló fejcsóválással hallgatja a kisé, talán igen

A KELET TÁRCZÁJA.

Anya és leánya.

REGÉNY.

Írta:

Bentzon Th.

Első rész.

I.

(Folytatás.)

Sámuel a nők kedvence volt. Esztánilag hangzó elnevezés alatt, melyet a „Büvös vadász“-ból kölcsönzött ki, nagyon vig fejkő rejtett; szerföltött mulattató, ki tudott fecsegni mindenről, s ki az előkelő világban, mint művész szerepelt, s a művészek közt, mint világi. Valódi neve Cheva gny Renes volt, s jó családból származott; csakhamar túladván csekély atyai örökségén, jónak látta hasznosítani pár műkedvelői tehetségét: rajzolt a képes lapok számára, irt szépirodalmi cikkeket, s küldött meglehetős közepszerű kivitelű szobrocskákat annak tagja.

Mindenütt, hol mulattak az emberek, találkozni lehet vele. Saját gyönyöréért volt-e ott, vagy „tudósító“ szerepét vitte, senki nem kúttatta. Irodalmi embert fogadni házában bárkinnek is oly hízeltgő! Aztán oly kedvesen tudott elbeszélni! Oly szép üdvözlő verseket tudott írni, oly csinosan rimelni! Az ily álthetőségek ezerszerre több elismerést aratnak a szalonokban, mint a valódiak; e mellett

is elhírtelenkedve kiadott jelszót, hogy „vedd a kezéd!“ (melynek természetes folytatása így hangzik: „mert különben a körmödre koppintok!“¹⁴) hanem egy épen nem jelentéktelen német lap hasábjain nyomtatva is olvashatjuk a consequentiát, kivonva Gladstone szavaiból, hogy ehez ragaszkodva arra is készen kell az angolok új miniszterelnökének lennie, hogy Németország és Ausztria-Magyarország három millió szuronyával fogja magát szemben tanálni.

Nem gondolnók ugyan, hogy ma legálább, már ily messzimenő következtetések ideje érkezett volna el. Sőt, az angol kormány mérsékelt elemekből való összealkotása; az angol külügyminiszter különösen higgadt jelleme azt a kilátást igéri, hogy a politikai jelszavak rendes hibájában kiválón szívenedő e mostani shiboleth szárnyai még sokszor anglisáltatáson fognak keresztül menni, míg gyakorlati keresztívítelük ideje elkövetkezik — bár Granville lord akkor is külügyér vala, midőn a párisi szerződésen az első rés títettett, a mi, különben, épen úgy szólhat a mellett is, hogy az angol phlegma az első sorban monarchiának szóló „vedd a kezéd!“ kiáltást sem fogná tettel érvényesíteni. A hozzávetés politikusai, tehát, egész kedvök szerint fonhatják okoskodásaikat jobbra is, balra is egyként, de annyi már ma is valószínűnek tetszhetik, hogy ha nem is a hadsereg, de legalább a diplomacia rendelkezésére álló táviró-huzalok nem sokára élénk mozgalomba indulnak s a rendszeren u. n. holt ideény, ez éyben, nem lesz épen olyan egészen csöndes, hanem lesz sürgöny-váltás bőven s fölrasztó hírekben sem fogunk szükségét látni.

Mi pedig azt a következtetést vonjuk le az egész helyzetből, hogy csak most tűnik ki gyakorlatiassága annak a politikának, mely monarchiánkkal a Balkán-félszigeten jó idején szilárd állást foglaltatott.

Mindig jobb, ha a dolgot tegnap igazítottuk el, mint, ha még csak holnap fognánk hozzá . .

KÜLFÖLD.

A Gladstone kormányához sok oldalról kötött vérmes remények mindinkább alább kezdene szállani, mint erről az orosz sajtó egyik jelentékeny közlönyének, az orosz kormányhoz közel álló „Bereg“-nek egy figyelemre méltó cikke világosan tanúsodik.

Az orosz lap cikke élénken illusztrálja

Sámuelnek kiállhatatlan modora volt: — Művész modor, — mondták a hölgyek engedékeny mosolylyal — a legroszabb társaságokban forog néha! De azt magoknak sem vallották be, hogy ép oly gyönyörrel, mint kíváncsisággal nyitottak félig ajtót a Sámuel személyében a rossz társaságnak. Tülfelől meg a legkisebb változatot a felsőbb körök szokásai, erkölcsiéről a legkisebb botrányos színezetű történetkét, kiszivárgott hírt, bizonyos lapok nagyon drágán fizettek meg Sámuelnek. — Mindenről értesítve van, — mondták róla, — mi a nagy világban történik, mivel ott született, ott él, — mondták a szellemes irkászok. E mesterséges kételtű lét változó sikereket eredményezett Sámuelre nézve; alapjában véve arra igen sok észszel bírt, hogy komolyan vegye helyzetét, de minden lelki fürdálás nélkül élvezte annak előnyeit.

— Mi is lehet ennél kellemesebb! — szólt néha bizalmas barátaihoz, — elmondani mindazt a nőknék, mi csak eszembe jut, mulattatom őket, félnek tőlem . . két legjobb mód sikert aratna nálók . . s fecsegő kimélytelen megjegyzéseimmel, melyek így is, úgy is csak kiszaladnának ajkaimon, eleget nyerek arra, hogy nagyban játszhasam.

És pedig Sámuel nagyban játszóda szavaival, eleget tett egyszersmind túlnyomó szenvedélyének, a fecsegésnek, főszereplő volt klubjában.

A hölgyek kiállhatatlan roznak találták a zenét, azon egyedüli okból mert a Sámuel kiválóan párisias arzéle nem mutatkozott még azon sétálók között, kik

Oroszország helyzetét. Németország visszautasítóg fogadta közeledési szándékait. Franciaország hátat fordított neki és ki nem szolgáltatatta Hartmann, Gladstone úr pedig, úgy látszik, meg akarja magát gondolni, mielőtt a teljesen izolált Oroszországgal valami szoros barátságba lépne, a visszahatás el nem maradhat, és ime, ma Oroszország csupa erény és békeszeretet, egyedül idvező hitének vallván a berlini szerződést.

Legelőször is nagyon megbízhatatlannak mondja a „Bereg“ Gladstone úr kabinetjét, melyről csak akkor fog véleményét mondani, midőn egyes tagjait ismeri, mert a vezérállamfértak egyéni nézetei mindig nagy befolyással vannak. Anglia politikája — folytatja a lap — nincs alávetve semminemű változásnak. — Egyedüli czélja a béke és az európai egyensúly fenntartása (sic!). Valódi tendenciája e politikának leginkább a Balkánfélszigeten mutatkozik, mely vulkán talajon Oroszországnak magának leginkább békére és recreatióra van szüksege. (Ez igaz lehet.)

„Azt jelentik, hogy a Balkánfélszigeten izgatottság uralkodik, hogy onnét feliratokat intéznek Gladstonehoz. Ez Bécsben rossz benyomást szül és aggodnak, hogy a demonstrációk tetekké fajulhatnak. Fájdalom! a Dunán túl csakugyan találkozok gyűtanyag.“

Gr. Széchenyi Béla levele.

Az akadémia ápril 26-iki osztályülésén felolvastattott a következő levél, melyet gróf Széchenyi Béla az akadémiahoz intézett:

Batang, 1879. decz. 8.
A magyar tudományos akadémiaának.

Midőn f. évi aug. 10-én Sining Fu-ból intéztem soraimat a tisztelt akadémiahoz, még azon reményben ringathatám magam, hogy jövő levelemet Lassaból ezimezendem hozzá; de tervem Tibetbe bejutni, véglegesen megghiúsult; meghiusult pedig azért, mert a kínai kormány kiállított és Tibetre szóló utilevele, ígérete és számos helyesítő közlése dacára, az utolsó pillanatban eserbén hagyott.

Magam részéről nem kívántam Lassát úgy érni el, mint 1811-ben Manning, kínai ruhában, alnév alatt, ki rövid otlléte után sietve kénytelenített azt elhagyni, ha fjtét vállain óhajta megtartani; nem is úgy, mint Hue és Gabet atyák 1845-ben, kik csakhamar kiutasítottak Tibetből, — törekvésem oda iránytűt: nyíltan és becsületesen, a kínai kormány tudtával és paratolása alatt jutni el Lassáig, de ha ezt ekkép elérni nem tudom, inkább nem is jutni odaig. Csak így képzelém magamnak e zárt, eddigelő idegenektől fázó országot hozzáférhetővé tenni a nagy világnak, ha az előbb egyes utasok által keresztetik föl, kiknek tán sikerült volna a tibeti lakosság, valamint a lámák rokonszenvét meg-

időnként elhagyva a nagy fasort, hol a férfi-elem szokott nagy léptekkel sétálni, véget nem érő szivarozással ölte az időt, — közeledtek ez vagy amaz fürdő-királynének szépelegni; a fürdő-idején alatt van mindig több királyné, ámbár, hogy mindenik közülök egymaga véli kezében tartani a királyi páleázat.

Végre előtűnt a fák közül egy kisded termetű férfiú, neveléségesen fel „kriekerboher“-ezve, félvállra vetett plaiddel s füllére helyezett kataláni kalappal, vékony derekára facsart selyem sál kandikált ki fekete bársony mellénye alól, ajkai között finom szivarka füstölgött, s a feje fölött gomolygó bodor felhő jelölte a „High Life“ közeledtét.

Valamennyi csoport egyszerre szétnyílt elfogadására, hízeltgő moraj s halk felkiáltások közben: az ember azt lihetett volna, hogy az óhajtott mannával érkezett meg a pusztába.

A hangverseny első része épen belevén fejzeve, a zenészek homlokukat türelgetve, letették hangszereiket.

Sámuel felhasználta e kis szívetet arra, hogy a Saint-Beat-né kiváltsággal bíró köréhez csatlakozzék, hol azonnal hosszú selymes uszályok fogták őt körül, mint valami haló.

— Lássuk . . Mit tart ott kezében? Adja gyorsan. Ah! a cikke megjelent már? „Tévedt juhoeska.“ Csinos czim, mondhatom!

S valamennyien elkezdének susogni, isten tudja, minő apró botrányról, mely a közebed alatt történt, s mi Sámuel költői lelkesültségre indítá.

nyerni. De azok után, miket itt tapasztaltam, azon meggyőződésre juték, hogy ez csak is hatalmas nemzetek kényszerunyomása folytán lesz elérhető, és erre nézve Anglia és Oroszország, helyzetüknel fogva, első sorban látszanak hivatva lenni.

A lassai kínai kormányzó, Szung Kué első levele nagyon biztató volt, de második, sebes futárokkal küldött sürgönye, melyet nemcsak a Tsungli Jamenhez, de egyszersmind a koronához is intézett, a legnagyobb ellentétben állott első, kiválólag kedvező jelentésével. Abban a többek közt ezt írta: „Minekutána mind azon intézkedések megtörténtek, hogy a magyar gróf utazása Lassába minden akadály nélkül eszközölthessék, váratlanul, Tibet összes lakossága nevében egy folyamodvány és egy hitlevél nyújtott nekí át, azon kéréssel, hogy e két okmány tartalma mielőbb a trónnal közöltessék. Ezek folytán elejét akarván venni nem várt, szomorú katasztrófának, melyek könnyen bekövetkezhetnének, kénytelen híven esetelni a Tibetben uralkodó általános izgatottság képét.

Tibet összes lakossága, a lámákkal élőkön, eskütt tett, hogy idegent nem hagy bejutni hazájába. Ez eskü szövege, mely írásba is foglaltatt, a következő:

„Sem élettel, sem halállal nem törődve, a jövőben, népmétségrell nemzetsögre és így örök időkn át, nem engedjük meg az idegennek, hogy Tibet határait átlépje; de ha mégis valaki eljutna odaig, azt előbb barátságos szavakkal kísérelndjük meg rábírní, hogy útja irányát változtatná meg; de ha ez nem használna, úgy összgyűjtve Tibet védő erejét, készek vagyunk fegyverrel kezilkeni, élete-halálra küzdeni.“

Ehhez a Tsungli Jamen a következő megjegyzést teszi: „A makacs ostobaság és az értelem hiánya, mely Tibet összes lakóinak iratából kitűnik, mégis azt bizonyítja, hogy ha ön (t. i. ön) csakugyan nem hajtva intéseinkre, könnyelműen meg akarná kísérelni útja folytatását, abból nagy szerencsétlenségek támadhatnának.“ Továbbá: „Minekutána Tibet kínai kormányzója, nem tudta úgy, mint kötelessége lett volna, a tibeti népet fölvilágosítani és ennél fogva ügyetlennek mutatkozott — magas rendelt folytán, állásából elmozdittatik és az illető miniszteriumnak lesz a kiérdemelt büntetés végett átszolgáltatva.“

Minekelőtte ide értem, mint Lytangban a lámák illetlen szavakkal és kődobásokkal fogadtak. Fallal körített, nagy kiterjedést kolostorokat elzárják és a kereskedés kezökben levén, élelmiszert vagy bármí egyéb nem kapható. Ez ügyes taktikával, a nagy távolságok miatt, meg lehet akadályozni bár kit is. Erre a jelszót, — mint hírlík — Tibet kolostorai Lassából kapták, a Tali-Lama nevében.

Az elősoraltak után nem hiszem, hogy az

— Berta, — szólt egyik anya leányához, — menj sétálj egy kicsit a virágesoportok között Adinska kisasszonyal addig, míg visszaszölitunk. Csak el ne távozzatok igen messze. El ne vesztitek szem elől!

— Eredj Hedvig, — rendelte a báronő leányának, némi komolysággal hangjában.

Berta és Hedvig kedvetlen arczczal távoztak el, azonban, mint jól nevelt leánykák, szót sem szóltak ellene. Időről időre visszatekintettek, s látták anyjait a s anyjaik barátinót székeiken hátra dölve, jókedvűen nevetni, mialatt Sámuel fennállva köztük, hátát egy hársfának vetve, csillogtatta elméjét.

— Reménylem, hogy már nem sokára férjhez megyek, — szólt Hedvig, midőn kiséss távol voltak már.

— Én biztosan tudom, hogy asszony leszek e télen, — jelentette ki Hedvig. — Mama azt mondja, hogy ez alkalommal már komoly a dolog.

A lengyel bárónő és leánya, úgy látszik, már több ízben tértek vissza kudareczczal a férjvadászattól, mit Franciaország és a külföld minden fürdőhelyein ízték nyáron át.

— S akkor aztán, — folytatta Berta kisasszony, — szabad lesz mindent halanunk.

— Pszt! — szólt egyszerre Saint-Beat asszony azon perczen, midőn én is csatlakoztam a főcsoporthoz, a talány felett elmélkedve, hogy miről ábrándoznak a fiatal lánykák? . . — Pszt! — s

Hirdetési díjak.

Egy négyzög czentiméternyi tér ára 2 kr.
Bélyegdí minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10.)
Budapest: Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenstein et Vogler hirdetés köv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapest Szervitátor 5. sz.

Nyitltéri cikkek

gármond sora után 25 krajczár fizetendő.

orosz expediciónak, Przewalsky vezetése alatt sikertüljön Lassába jutni. Ha a kínai kormány idején megakasztja a lámák által előidézett mozgalom terjeszkedését, úgy Przewalsky meg én egy időben értünk volna Tibet fővárosába, ő északról, én keletről jöve.

Tekintve tehát, hogy a Tsungli Jamen jelenleg nem vél többé segíthetni, vagy tán igazán nem is tudna, ha akarna is; tekintve a tibeti lakosságnak az idegenek irányában elfoglalt ellenséges állását, mely már régóta mesterségesen élesztetik; tekintve végre azt, hogy Tibet határain számos fegyverkezett lama gyílt össze, kikhez a tibeti honvédség is csatlakozott — kénytelen vagyok utamat haza felé Fünan és Birmának megkísérelni, ha csak lehető oly csapat választva, melyen még európai nem haladt.

A Tsungli Jamenhez intézett bucslevelemben magyarul megmondtam az igazat — és intézkedtem, hogy az a sanhai angol lapokban is közzétéssék; reménylem, hogy általa némi világosság lesz vetve a Kína és Tibet közt létező különös viszonyokra.

Ta Tsien Lu és Batang között magas nyergeken kell átlýtúnunk; a Gara La és a Csara La (La annyit jelent, mint nyereg) magasságban túlhaladják a Montblanc csúcsát.

A gyűjtések felszaporodtak; eddigelé, honét eszközölhető volt, 20 faladát indítottam Sansauhai-felé. A gyűjtény leginkább ásványok, vizek, kigyók, bogarak, lepkek és növényekből áll; báresak jókarban érkezének meg, mert szándékom a gyűjtött tárgyakat a nemzeti muzeumnak adományozni.

Utánam küldött lapckból értesültem, hogy a magyar földrajzi társulat f. évi jan. 23-ikán megtartott; közgyűlés alkalmával, Hunfalvy János, mint annak elnöke, jónak látta rosszallását fejezni ki, hogy én nevezett társulatnak nem küldék be jelentéseket utamról. Nem lévén a társulatnak fizetett bérceze, az elnök ezen tapintatlan megrovását ezennel visszautasítom. Nem tudok esetet, hogy más országok földrajzi intézeteinek elnökei maguknak ily neveléséges jogokat arrogáltak volna; pedig létezett és létezik számtalan utazó, ki szerzett tapasztalatait és élményeit a maga által választott módon teszi — vagy nem is teszi közzé. Magam részéről legczélszerűbbnek véltem néhány szerény közlésemet a tisztelt Akadémiaának beküldeni, azon reményben, hogy azokat tölem szívesen veendő.

Gróf Széchenyi Béla.

LAPSZEMLE.

Az „Ellenőr“ írja: Voltak kétkedők egész az utolsó pillanatig. A mikor a büntető codexok még javaslatok voltak, azt hitték, hogy osztani fogják büntető codificatióink sorsát. Nem lesz belőlük törvény.

kezét Sámuel karjaira tette, hogy meggátolja tovább beszélését. — Ez ő! . .

Egy váratlan s valóban vakító jelenség lebegett felénk a koczkázatosan íltetett fasorok között. Képzelsenek olvasóim maguknak egy magas karesu fiatal nőt, rendkívül szökét és feléret, kecses mozdulatút, mint a tavon lassan tovaúzó hatyúé . . Szépsége olynemű volt, melyet mindenekfelett kedveltek. Sötét árnyalatú s finom izlésre mutató öltönyének redői kifogástalan termetet engedtek sejtjeni.

Daczára szürke szakállam s mankóimnak, mozdulatlanul álltam ott, szemkövetemet személtáshoz emelve, gyönyörrel követtem tekintetemmel e sugár alak hullámzatos körvonalaí, e hosszú, hajlékony nyak elragadó mozdulatait, mely meghajlani látszik az aranyló barna nehéz hajfonat dús terhe alatt.

Ritka szabályos s kiváló finom arczának kifejezése komoly volt, járása természetadta méltósággal bírt.

Mit sem látszék törődni azzal, hogy magára vonta a figyelmet.

Sem kerülni, sem keresni nem látszik azt. Azonban, hol elment, megálltak nézni őt, csodálták, s csodálták a gyermeket, kit kézen fogva vezetett, egy kis öt-hat éves leánykát egészen megrakva szalagokkal és himzéssel, úgy nézett ki, mint valóságos kis angyal. Kiséss távolabbról egy angolos kinézéssé nevelőnféle kísérté őket, kezében lapda s abroncesal.

(Folyt. köv.)

Törvénynyé lettek.

E pillanatban már mind a kételkedők megterhetnek, mind a vádlók kiejtők kezükből a fegyvert.

Büntető codexünk életbeléptetése felett a napokban már határoz a ház.

De habár a bünvádi eljárás hatálybaléptetől még hosszabb idő választ el bennünket, a büntető és kihágási codex életbeléptése kiszámíthatatlan fontosságú reformot fog képezni büntető-törvénykezésünkben.

Ily nagy előnyökkel szemben, eltűnnek az életbeléptető törvény hiányai, habár azok nagy mérvet öltenének is, a mint nem öltenek Oroszországban, ép most van folyamatban egy áramlat, mely minden ítélet ellen legtagabb felebbezést követel.

Mi nem követelünk bírói szervezettinkhöz képest két felebbezést minden kihágási ügyben, hanem csak azon esetre szeretnők szorítani a további felebbezést, ha a másod- és elsőfokú ítélet a bűnösség kérdésében, a vádlott hátrányára élt egy mástól. Ezt meg lehet tenni bíróságaink minden túlterhelte nélkül, mert hisz statisztikai adatok bizonyítják, hogy a két alsóbb bíróság ítélete, lényegben csak kivételesen tér el egymástól.

A „Pesti Napló” írja: A Tisza-miniszterium felírassította Ordódy Pál úrnak közlekedési miniszterre történt kinevezetése által kezdetét vette.

A szabadelvű párt okvetlen igen boldog, hogy az egyik miniszterválságon ismét túl van. Illek hozzá ezen helyesere.

És ha nemsokára Szende Béla is elmegy nyugalmazott generálisnak, mint Péchy Tamás elment házelnöknek, akkor Tiszának újra alkalma nyílik miniszteriumát szerencsésen felírassítani. A Tisza-kabinet rekonstrukciója ime hasonlít ama csizmához, a melynek egyszer a feje új, máskor a szára, a régi csizmából nem marad semmi, csak a kaptára, melyre vereték mindig ugyanaz. Hogy ez a fejlelés-munka valami jó volna, senki nem meri állítani; Tisza azonban úgy tartja, hogy jobb a foltos csizma, mint a lyukas, s ezért foltozza egyre-másra miniszteriumát. Neki jobb, de az országnak nem ér semmit; a nemzet fásult közönye inkább bizonyítja, mint korábbi haragja, hogy a Tisza-kormány mily ártalmas és mennyire veszedelmes.

Az „Egyetértés” írja: Most vér foly Albániában. Argonautákhoz odacsatlakoztak a miriditák is! nem nehéz 20—24 ezer embert kiállítani, kik az ottomán seregnek mind a legvirtezebb, elszántabb katonái voltak.

Mit fog tenni a szultán? Megtámadja-e hadál logjobb híveit, hogy elszakassza őket magától? Vagy daczolni fog Európa hatalmi szavával és saját adott szavával? Vagy hivatkozva a tényre, hogy gyengévé tették, sem az egyik, sem a másik irányban nem képes erős akcióra s habozni fog, a míg lehet? És meddig lehet?

És mit fog tenni Gladstone?

S mit fog tenni Ausztia, — pardon: az osztrák-magyar monarchia? Hiszen Montenegró ő neki volt a dédelgetett kegyence s az ő keze volt az mindig, mely vissza tartotta a szultán kezét, valahányszor az Montenegró fejére halálos csapásra emelkedett. Most cserbe fogja-e hagyni védenézt?

Avagy emlékeztetni fogja Európát, hogy ő már egyszer úgy is a hatalmak zsandárjává szegődött a Balkán félszigeten, ebbeli feladatát díszesen megoldotta, benne van a gyakorlatában s igen tetszik neki a multság, s megdolzva, hogy ez újabb etape lehet kelet felé s azért is hasznos, nehogy az olasz oda fészkelje magát az oldalába, kérni fogja a megbízatást Albániára? Hisz Boszniában már ott a praecedens.

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

(Folytatása.)

Nézete szerint, a tulajdonos, ha azon meggyőződésben van, hogy valamely követeléssel nem tartozik, hogy vagyonát a végrehajtás alól kimentse, bármit tehet azzal.

Ha valaki végrehajtás előtt eltitkolja vagyonát, nem büntetjük, miért büntethető, ha a végrehajtás elől biztosítja? s így tovább.

Kéri vádlottakat tárgyi tényálladék hiánya miatt fölmenteni.

Rajner József ügyvéd s tanácsos védbeszédét, melyet, utolsó perezhben lévén védőül kijelölve, a végtárgyalás folyama alatt gondolt át, érdekességénél fogva egész terjedelmében közöljük, miután értésünkre esett, hogy e tehetséges ügyvéd városi tanácsnoki állomásával felhagyni és lakását városunkba áttenni szándékozik.

Rajner József ügyvéd s tanácsos védbeszéde Langer Ferencz felett.

Tkts. kir. törvszék!

Az élet: álom, mondja a költő; az élet valóság, mondja a könyvtudós, s ki sem nem költő, sem nem tudós, az azt mondja: az élet küzdelem.

Igen! küzdelem a természettel, küzdelem a

társadalommal, küzdelem saját véralkotóiból, saját physikai alkotmányából alakult kedélyével, hajlamával, ösztönével, s legnagyobb küzdelem a saját egyediségének más egyének hajlama ösztöne és eszelekvényei ellen. Némely embert végzete fentart a küzdelem tiszta porondján, és ezen ember fáradozással, de tisztességben futja meg pályáját; de hány ember van, kinek önlíbiáján kívül az életküzdelem léthareza viaskodással változik át.

Úgy képelem az embert, mint a hajót, a bárkát a tengeren. A tenger egy s változatlan s mégis némely hajó elér céljához sértetlenül, csak némi hál rohanja meg, a míg egy másik hajó viharba hűközik s pályáját örök hullámvészben, zátonyban s örvényben futja meg. És az örökös viharban esoda-e, ha a hajó sérülést szenved? Ily viharos élettel állunk védenezemmel szemben; mert a sors Langer Ferencznek zaklatott, önhibája nélkül zajos életet adott osztály-részétől.

Hogy Langer életének mozzanatait már most hozom fel, indokolva lesz az által, hogy mindekelőtt szükséges a jelen bűnper tiszta elbírálásához azon viszony, azon körülmény felidézése, melyben Langer a Székely családhoz jutott.

Langer szüleit nem ismerte, már gyermekkorában árva lett. Katonai intézetbe került. Innen kikerült katoná lett. 1858-ban, mint katoná megnősült.

De ezen az emberi, a férfi életben nagy horderejű lépésében a sors újra megtagadta tőle kegyelmét. Házassága szerencsétlen volt. Már 1859-ben Bak Zsuzsától nejétől kényszerült elválni 1859-ben Maros Portosán a sórátkárnál, mint dijnok nyert alkalmazását.

Innen — biztosabb állást keresve — mert bizony tán mindki tudja a dijnoki lét nem kecsesítő, egy olyan embernek, ki az államszolgálatban már élté javát letölté, 1860-ban Szecseben községi írnok, 1861-ben Alvinczen kap állomást, s itt kézírásával keresi mindennapi kenyerét.

Az, mit a tks kir. ügyészség felhoz; hogy már büntetve volt — az a jelen esetben nem szerepelhet terhelő körülményül.

A multban elkövetett hibás lépésért megalkolt s a büntetés kiállításával rehabilitáltatott. A múlt tényekbe számítására attól függ a dolog, hogy melyik oldalról tekintjük. A kir. ügyészség terhelő körülménynek állítja föl, a védelem nem ugyan magát a büntetést előidéztet tény, de ezen ténynek büntetéséből született, alkotott helyzetet tekintve, ezt enyhítő körülménynek kell tartása. Ugyanis a kiállított büntetéssel meg van téve a társadalmi rendnek az igazságszolgáltatás elégtétele, — de a volt hibát nem helyezheti azon fokra, melyben azelőtt volt, s sőt elvonja tőle a lehetőseget magát kiragadni, a mindennapi életkérdés tömkelegéből. Ugyanis védenezem kijött a fogságból — bánva tettét, — tegyük fel, hogy a legnagyobb mérvben lelkében megjavulva, s az erkölcsös jó élet magvát hozva szívében. Ugyde hová ültesse, hová vesse e magvat, nyújtott-e neki az állam tért, alkalmat adott-e neki a tisztességes élethez s munkássághoz módot? S mert az állam nem adott, annál kevésbbé adott neki a társadalom. Mit ér a jó szándék, ha nincs mód azt keresztül vinni. Addig, míg a fogságot kiállottnak nem jelöltetik meg a hely, hol működjek — nem lehet hivatkozni arra, hogy büntetve volt, kibocsátatott, újra bukott lett.

Védenezem 1861-ben tehát újra világga bocsátatott. Kidobatot a küzdőterre, menj, keress, élj meg, ha tudsz!

1863-ban az alvinczi székely családhoz került. Háborgó sorsa veté ide; egy kis oázst vélt itt találni. Hasztalan hit! Belekerült egy vétek nélküli család körbe, de ezen körben nem volt nyugalom, csend s nem volt béke.

De igen is volt bonyodalom, sokoldalú zaklatás, s a zavart s peres kérdések végtelen csomója.

Kívánhatni egy embertől, különösen egy olyantól, kinek lelki épségét az előélet zaja és esélye már sítólóg érte, hogy ne vegyen részt az előtte lefolyó zajos életből, kívánhatni-e hogy tétlenül nézze a történéndöket, lássa nőni körülötte, mint az erdőt, az elintéztet kérő ügyeket, s ne nyuljon, ne fogjon hozzá a tisztázáshoz, kívánhatni-e hogy ne kísértse meg a sürtűn át járható útát vágni?

Bizonyára nem. És Langernek kezdeményezése s működése csakis ezen szempontból ítéltető meg. És még tovább menve, azon szoros viszony, azon itt ki nem fejthető összeköttetés, melyben Langer a Székely-család egyik tagjával állott, már magában hordá kényszerítést annak, hogy működő részt vegyen a családi ügyekben. És ezen kényszerítés, melyen a szívben támadt érzelmek kifolyása. Hisz a férfi-érzés parancsolja, hogy legyen hasznára annak, a ki őt szereti s annak a kit szeret. Ily körülmények közt Langer tervezgetései vajmi szelíden bíralandók meg. Lássuk a száraz tényt, lássuk a történetet.

Midőn Langer a Székely-házhoz jött, akkor már a veszély meg volt itt. Idősb Székely István az úr felkent szolgálja már akkor az üdvözültek közt volt. Boldog lett, de sok boldogtalan ügyet hagyott hátra.

1863-tól 1868-ig a Székely-családnál tartózkodott. Gróf Mikó Katának halála után a bonyodalom tetőpontra hágott. Most tenni kellett. Van idő a természetben, például a tavasz beálltával, midőn minden szerves lónynek mozgásba, tevékenységbe kell jöjjön. A milyen önkénytelen kényszerítés a fák rügyeinek, a bogoknak a megindulás, a mily a növénynek a belsőből kiható ereje, ép olyan az embernél a működési idő beálltával az ösztön a eszelekvésre.

Ily ösztön kitűzött Langerben, s verte hullámai kifelé. És mit tett? Közbenjárt egy tényben, mely magában véve nem képezi a bűntény tárgyi tényálladékát.

Ugyanis az első pontja a vádnak azt állítja, hogy 1871-ben s innen kezdve 1874-ig a Sz. István örökösei eladták birtokaikat Sz. Jankának. Nem volt-e szabadságuk hozzá, nem volt-e kizárólagos tulajdonuk, nem azon hagyatékhoz tartoztak-e, melyhez örökségük juttatta, s ez nem volt-e törvényszerű. Azt állítja a vád s azt deríti fel a vizsgálat is, hogy 1875-ben a gr. Mikó-örökösöknek nyert pertük volt Székelyék ellen, de már akkor a végrehajtási, a kielégítési alapot képezte az alap nem volt meg. Ugyan kérdés 1871-ben, ha szabad joguk volt ezen ingatlanokhoz nem hatták, ajándékozhatták, sőt nem költöthették el törvényesen reájuk ruházott vagyonukat? Sajátságos, hogy nem azt keresi a bíróvizsgálat, hogy hát miért költöttek a pénz, hanem, hogy miért adatott el a jószág? 1863-tól, vagyis az örökhatyó Székely István halálától, és azután 1868-tól gr. Mikóktól kezdve, 1875-ig terjedő 15, és illetve a 8 év alatt nem lehet-e elkölteni egyenes tton is oly birtok a rossz évek; könnyelműség s ezen könnyelműség nem büntethető, mert saját jogával, saját vagyonnal történt, — s oly időben, midőn a gr. M. örököseinek, vagyis a hitelezőknek még megtestesült joguk van ott. Egészen más beszámítást alá kerülne, ha közvetlen tényükből eredne ezen 1875-ben megállapított tartozás. De ők el lettek marasztalva, egy már meghalt egyén megboldogult tényei, illetve tartozása miatt.

(Vége követk.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A jelenkori oroszok.

Irta Grenville C. E. Murray, ford. Csurgó György. Budapest 1880. Franklin társ. Ára 1 frt. 40 kr.)

Az orosz társadalom romlottságát rajzolja e mű, feltüntet azon visszáis helyzeteket, ferde irányokat, melyek uralkodók; adja a nyugati civilizáció küzdelmét az orosz tradícióval, mindig élénken, szellemesen. — Az orosz viszonyokról e könyv alapján ismertetés keretében adjuk a következőt: Örökség szerinti nemesség van 650,000, át nem szálló 380,000 A jobbágság életfelfutásával a nemzeti osztály szegény lett, s elfertőtársításra forras nem nyitottak, s a még kezünkben maradt földbirtoka zsidók kezében levő adós levelek, váltókra csuszott át. A fel-szabadult parasztág községet képez, s ennek kötelekből nehezen szabadulhat.

A parasztek társulatában (mír-rendszer) falusbíró vezetése alatt mivelék a földet, s megosszák a jövedelmét, de ez rendszeren elnyeli a vutki. A paraszt né lapos arezt, vörös szegélyű szemmel, széles orlyukkal; restek, nem mosolyognak, kivéve ha lelták magukat, ekkor újjonganak, ugrálnak. Kunyhóikban nincs ágy, szekrény, mi a felérnemű használatára következtetne. Hídegben a kályha fetejére zsuagorodik apa, anya, gyermek. A pálinka ivás ellen alakult mértékletességi egyleteket foszlatták a kormány, sőt volt eset, hogy a rendőrség kanesukával kényszerítette a vonakodót pálinka ivásra, s történt ez a pálinka árulás bérliének kérelmére. Az egyedárság most megszűnt, az illeték fizetés lépett helyébe, s az oroszországi alsó rend most részesebb mint valaha. A szeszadó évi jövedelme 129,600,000,000. A parasztág, mely társulatba nem lép még télénbe, mert földet csak egy évre kap bérletbe, s így ezt gondolni nem áll érdekében. De inni iszik; s ezt előmozdítja a papság, mely az izgató szerek használatát predikálja, szaporítja az ünnepnapokat, mikor aztán van dímum-dímum; az orvos is minden képzeltető betegségben vutkit rendel; pap is orvos is megkapja a tiszteletdíjat a pálinkaárulótól. — A pópák a „fehér“, a szerzetesek a „fekete“ papságra oszlanak; a „fehérek“ csak nősek lehetnek. A két rend gyűlöli egymást. A papság évi költségvetése 50 millió frtra megy, e pénzt a püspökök zsebre rakják, a hatóságuk alá tartozó állomások jó részét betöltetlenül hagyják, de a fizetést azokra is felveszik. Az alsó papság a vutki-kereskedés ügyünkéséből él. — Az orosz pápa áhitattal hirdeti, hogy a részegség megengedhető, de a dolányzás nem, mert „nem a mi a szájba bemegy, hanem a mi abból ki jön szennyezi be a lelket.“

Oroszországban ritka a — vélemény. A ki 25 éves koráig nem kap férjét, elmegy zárandokolni, s visszatér mint — özvegy. Oly özvegy, kinek férjét soha se látták több van mint más; ezért az állítólag „megboldogult“ férjét emlegetni, illetlenség. A férjnek jogában áll megvenni nejét, tettenérés (hűtlenség) esetében egy évre börtönbe tétetheti, s a kanesukával is egy-szer élhet.

A katonaság laktanyája (kivéve a szentpétervárit) bűzhődt penészes, ágynéműjük nines, deszka priessen alusznak köpenybe bűrkölva. Száz emberből alig egy tud olvasni, fizetést ritkán látnak, a kezelő és tisztá személyzet eszaja. Aratás idején minden ezred leolvad, megszöknek, őrtáratok korbacsal terelik vizs-sza. Az ezredes látja el katonáit, munkára kiadja, a befolyó pénzt zsebre rakja. —

Bíró-ság. Az orosz törvénykönyv 21 kötetre terjed, két ezer lappal egyenként. Oroszországban minden tiltva van, mit a törvény világosan meg nem enged; más országban az s z a b a d mind, a mit a törvény nem tilt. Első folyamodást bíró fizetése 400 frt, s ezen állomás elnyeréséért 40 ezer forintot fizet titokban, bírói visszaéléseknek szabad tere van. A polgári per árvérése, a ki többet agér a bírónak az nyer, s törvény chaoszából igen tétel vétetik igénybe, a melyik a bírónak tetszik. — Bűntényekben is hasonlóan megy. Az esküdtszék rablás, s más terhesbűt büntígyek ül össze, könnyen megvesztegethető.

Még csupán az irodalmi viszonyokról tesszünk említést. Oroszországban csak kilencz ezen-zori bizottság létezik, s így a kézirat csak hónapok mulva kerül vissza megeztírázva vörös ezerszával. A könyvtárosok a külföldi termékeket dugaruként tartják, s ezek kelendősége nagy. A lírlapok óvadéka 4 ezer frt; ki ezt letenni nem tudja, a ezenzori hivatalhoz három nappal kell minden cikkkét benyújtania a lap megjelente előtt. Lírlapok száma 475, nemzeti nyelven ebből 377. Független lírlapnak tartják a „Golos z“ (Szózat), forrása az udvar. A „Journal de Petersburg“, a Goresakov organuma; a „Invalid“ a hadügyminiszter támogatja, a „Ruszká Mir“ (Orosz világ) a Fadejev lapja. Legnevezetesebb lap a „Moszkovszkia“ Vjedomoszti (Moszkai lírlap), e lap az első orosz zszurnaliszta kát k o v e, évi bért e lapért a moszkvai egyetemnek 118,400 frtot fizet, a lap forgalma naponként 40 ezeret meghaladja. — Érdekese van vázolva e műben Lengyelország kormányzata, Rendjelek, A ezár, Goresakov, Turkesziáni hódítások, Sziberia. Az orosz nevelés ügye; A politikai ügynök, az oroszországi angol és franczia gyarmatok, a diplomaták stb. stb.

Kivonat a „Budapesti Közlöny“-ből.

Árvérések. Bartha Mária 646 frtra b. ingtl. máj. 20-án Szűcsné, Balázs János 346 frtra b. ingtl. máj. 25-én. M. Beeczen. Radi községe 1015 frtra b. ingtl. jún. 5-én Radton, Csányi János 2430 frtra b. ingtl. máj. 13-án az arbrudbányai tkvi hatóságúnál, Ajtai Gábor 18274 frtra b. ingtl. máj. 25-én Kétyelen, Taropa Ilé és Gavrilla Zacharia 546 frtra b. ingtl. máj. 26-én Keresden. Filip Dotye ingtl. máj. 7-én Libaton, Lászlóffy Mária ingtl. máj. 1-én Deésánán, Serbán György ingtl. máj. 7-én Ó-Ívánfalván Árvézetniti fognak.

Pályázat a hirdettetik a csáki-gorbói bíró-ságnál betöltendő végrehajtói állomásra.

NAPI HIREK.

— Hivatalos lapból. —

— Hivatalos lapból. — Az császári és Apostoli királyi Felsége a következő legf. kéziratokat méltóztatott kibocsátani:

I.

Keves gróf Szapary! Magyar ministerelnököm előterjesztése folytán Önt a közmunka-és közlekedésügyi magyar ministerrium ügyeinek ideiglenes vezetésétől ezennel felmentem.

Kelt Bécsben, 1880. évi április hó 24-én. Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

II.

Kedves Ordódy! Magyar ministerelnököm előterjesztése folytán Önt közmunka-és közlekedésügyi magyar ministerremmé ezennel kinevezem.

Kelt Bécsben, 1880. évi április hó 24-én. Ferencz József, s. k.

Tisza Kálmán, s. k.

—

Helyi hírek.

— Színház. A bécsi expedíció tagjai tegnap este először mutatták be magukat. Előadott a „Piros bugyellaris“ tele ház előtt. Ha az osztrák fővárosban képzelték vala magukat, még pedig egy csomó szegesen figyelő sógor által környezve, a magyar népszimű tegnap bemutatásával egyáltalában nem elégedtünk volna meg. Lehet, hogy megszokták színészeink, hogy a kolozsvári színház közönsége sokat, tán kelletlenül többet néz el s hisszük, hogy e kényelmes helyzettel szemben, majd Bécsben mégis teljes tudatára ébrednek annak, hogy nemzeti kulturánk egyik tényezőjének — a magyar sziművészetnek — valódi bemutatóiként kell az idegen világárváros bíralata elé állaniok. A tegnapi szereplések kizárólag csak e jóakaró feltévesnek adnak helyet, mert különben az egész előadásból hiányzott az öntudatos komolyság, sőt, hogy mindenki által érthetően fejjezzük ki magunkat; a faragatlan léhaságnak is nyílt tere volt s épen színészeink jelesbbjei által elkövetve. Ne csak nehezére az újon szervezett társulatnak, ha tegnapi szereplését, m i s s i ó j á n h o z képest, merőben eléltjük, nem látván hajlamunk vásári pródukezióknak betudni a tegnapi előadást, egyébrek pedig be nem illtek. A

„Piros bugyellaris“, „Sárga csikó“, „Falu rossz-sza“, most nem azért kerülnek színpa, hogy az új jelmezeket a közönség megláthassa, hanem, hogy szerezzen megn y u g v á s t a nem sokára Bécsben szereplő társulat életképességéről. Erre pedig nagy szükség van, mert a budapesti német-színház ügye által felzavart bécsi közvéleménynek csupán g ú n y t á r g y a lesz a magyar színész, ha a tegnapihoz hasonló eredmény fog felmutattatni. Épen ezért kérjük színészeinket, hogy a következő két előadás alatt igyekezzenek kiérdemelni a tegnapi eljátszott bizalmat, különben B a l o g h G y ö r g y n é asszony dalai hatásosak voltak, s egy pár szépen sikerült; Gy e n e s meglehetősen Török volt; ellenben Sz a b ó B a n d i nem bírja meg Csillag Pált, hangjának semmi terjedelme, sem kellő iskolázottsága. Váradí Miklós messze túlszárnyalja. Mátrai né Sütak Katát mindenképen ki akarja emelni s ezáltalánul pergeti le mondókáját, melynek természetével egyáltalában ninesen tisztában. S z e n t g y ö r g y i (huszár káplár) a második felvonásban nem hupuczálja magát a tornácban, mint egy vásott fickó; K r a s z n a i n é Kender Julisból ne formáljon sváb szakácsnét; S z o m b a t h e l y i, G a b á n y i ne tőzozanak; L o v á s z ö l ö z é k t mosassa ki, van ugyan paraszti is szurlos elég, de az maradjon itthon; aztán meg ne okvetetlenkedjék, ha kell, ha nem mindig — cigányt. Több huszáron csak ruha volt, kanászi testtartással; a paraszti leányok közül kikeményített szobaleány-félet is látnak, szóval a tegnapi előadásban roppant sok ferdeség és semmi komoly törekvés nem vala észlelhető a magyar népszimű méltó bemutatására.

— Pálmái Ilka asszony ma lépik fel utoljára a Sarga csikóban. Bizonyára kellemes estére számíthatunk. A népszimű énekesnők között kiváló helyet foglal el Pálmái asszony, s kiténő dalai mellett játéka mindig hű és életteljes. A mai estén lépik fel először Mátrai Béla, közönségünk régi kedvence.

— Szvoboda Károly a Bécsben vendégszereplő népszimű társulat kiténő karnagya a tegnapi előadásban teljes sikerrel vezette a zenekart. Szvoboda a magyar karnagyok egyik legképzettebbje, s így nagyon óhajtott volna, ha zeneconservatoriumunk megtudná nyerni, annyival is inkább, mert az eddigi vezetés alatt a conservatorium merőben elvesztette jelentőségét, működésében béna, pródukezió tekintetében számba sem jöhet. Szvoboda zenetehetség, s így ha megnyerhetjük intézetinkhöz reménytnk lehet, hogy a városi közművelődésünk emez ága általa lendülettel nyer. Egyik szerzeményét („Végig járom ezt a kerek világot“) énekelte tegnap Balogh né asszony a közönség nagy tetszése között.

— A kolozsvári róm. kath. főgymnasiumi dalára 1880-iki évi május hó 9-ikén vasárnap délelőtt 11 órakor a redoute termében ének-, zene- és szavalattal összekötött zárltnepélyt rendez, melyre a n. é. közönséget tisztelettel meghívja az igazgatóság. Belépti díj tetszés szerint.

— Dr. Fabiny Rudolfot, egyetemünk vegy-tanárát, a vall. és közoktatási miniszter úr táviratilag szólította Budapestre, hogy a most már törvényhozásilag megszavazott vegytani intézet fötépítése iránt a megállapodások megtétehesse. Nemesak magának az egyetemi oktatásnak, hanem az erdélyi részeknek érdekében is üdvözöltnk kell az első nagyobb befektetést, mely a kolozsvári egyetemnél történik. Az állandóság biztosítékát látjuk e nagyobb mérvű építkezésben s ezért is óhajtjuk, hogy az intézet minél előbb új hajlékba költözhessen!

— Az erdélyrészi reformátusok egyházkerületi idei közgyűlésére Sepsi-Szentgyörgy városába máj. hó 23-ik s következő napjaira e napokban hívta meg illetékes tagokat b. Kemény Gábor főgondnok úr. A gyűlés nevezetesebb s általánosabb érdekű tárgyai lesznek az egyetemes prot. egyház tanügyének szervezése, az egyházi vagyonok biztosításának és kezelésének módzatai s a sepsi-szentgyörgyi Székely-Mikó tanoda kormányzó testületének újraalakítása. Elég fontos kérdések arra, hogy a legjobb sikert óhajtsuk a közgyűlés tanácskozásainak.

— E hírrel kapcsolatban említjük meg azt is, hogy a helybeli királyi törvényszék, mint delegált ítélő hatóság, közelebb határozott azon lapunkban is többször említett pörben, mely a nagy-enyedi ref. főtanoda és egykori számvevő-számadója s vállalkozó bérleje: Szabó Ferencz között számadásos ügyben folyt. A volt számadó-számvevő, ugyanis, hosszu éveken át kezelt és intézte ama tanoda több vagyontyét, a nélkül, hogy valaha számolt volna. S a végén, midőn törvényszéki ítélet alapján számadásra kényszerítettett, maga formált tízezer forintnyi követelést a tanoda ellen. A helybeli kir. törvényszék, mint az „Erd. prot. Közlöny“ legutóbbi számában közölt ítéletben olvassuk, Szabó Ferenczet követelésével, elutasította, u. n. számadását „elbíralás tárgyául el nem fogadhatóknak nyilvánította“ s a költségekben elmarasztalta. Szabó Ferenczen nines ugyan mit a tanodának fölhajtania — már a tanodához való alkalmaztatásakor is (!) esdő alatt állván, de legalább morális elégtételt adott a kir. törvényszék ez ítélete

azoknak, a kik, annak idején, lapunkban is föl-emelték szavukat az enyedi Rethlen-tanoda — vagy-on-tígyeinek érdekében. Reméljük, hogy a közléptanodákról alkotandó törvény jobb biztosítéka leendő jövőre a neveléstígyi alapítványok megvédésének, minőnek, ez eset szerint, a felekezeti autonomia magát bizonyítja!

— **A gépművészet legújabb vívmánya.** Edison-lámpája, mint az amerikai lapok írják, megbizonyultnak tekinthető. Korbuly gépész-mérnök úr javaslata, melyet sétatérünk öntözésére nézve, épen lapunkban tett közzé, szintén az agyonhallgatattas sorsában részesült. Annál nagyobb örömmel ühajtjuk, tehát, hogy a gépművészet legújabb vívmánya, melyet sétatérünk mostani igazgatója büszkén valhat magának, fényes előnyt biztosított Edison és Korbuly fölött szellemes inventorának. A földárvány a sétatér gyalog- és kocsijának pormentesítése vala s a rendkívüli szakértelemről és elmeéről tanuskodó találmány oly genialis módon oldja meg a földadatot, a mely a legnagyobb mechanikusnak is becsületére válnék. Az elmesés construalt-gép egyesíti magában a két legtöbb előnyt, az egyszerűséget s mégis nagy mérvű erő kifejtést — így remélhetőleg kizárólagos szabadalmat nyújt, minél előbb általános elterjedésre kap. Áll pedig a gép egy tenyeres-talpas győrfalvi gényből s egy közönséges földhányó-lapátból. Az így összeállított gépezet behelyeztetik a gyalog- és kocsiját között folyó víz-esatornába s kellő „speisolás“ után mozgásba indítván, a legpompásabban lapátolja a csatorna vizét, hol a gyalog, hol a kocsij utra. Tegnap reggel, p. o. félkilenczre annyira elkészült a három példányban föllállított öntöző-gép sétatérünkkel, hogy a fűsétányból három 20—25 lépéses fölnyit csakugyan fölloccolt. Ha jól így nekünk: s 24 óra alatt az egész sétatérrel készen lehetnek s akkor legalább megint újra kezdek. Még ugyan nem épen egészen tökéletes a gép, mert a szélesebb kocsijon nem bírja egészen keresztül lapátolni a vizet s a kocsizók csak anyai port vernek föl most is, de, hát Edison sem egyszerre lett közszen inventívóval. Mint halljuk, különben, már lépések tettek hosszabb legények és hosszabb nyelű lapátok beszerzésére s akkor ez az egyetlen hiány is el lesz hárítva a patentet érdemlő találmánytól. Csak, nehogy valahogyan el találják szerződötténi találmány igazgatókat a windsori parkba, vagy a Tuillériák kertjébe!

— **A Bécsbe induló népszimmitársulat** tagjainak sikertől fényképeiből tetszetős csoportot látható a Polcz A. papírkereskedésnek kiskakutában. Akad is nézője elég a sok eszű és jellemzetes arcnak s az egyik-másik jelmez alaknak. Egy-egy bécsi dandy is megnevésítheti majd nyelvvel ajkát, a mint e kép-csoport előtt fog ácsorogni s még talán az is elhiszi rólnuk, hogy még sem vagyunk olyan barokk, mint a „Neue Freie Presse“-ben olvasá.

— **Necrológ.** Alóliartak a szív legmélyebb fájdalommal jelentik, hogy a drága jó férj gondos édes apa, testvér, rokon barát Dobál István, kolozsvári polgár, m. záhi birtokos, Arany-Tordamegye bizottsági és a kolozsvári kereskedelmi társulat tisztelendő választmányi tagja, 67 éves korában, boldog házasságának 25-ik évében, folyó hó 27-én d. u. 7 és fél órakor, hosszas súlyos szenvedés után tüdő gümőkórban megszünt élni. Elhunyt a férfi ki egész életében a legtisztább becsület és tántoríthatatlan Cabell jellem példányaként volt ismerte s tisztelte; megszünt a szív dobogni, mely a jó nő és szeretett leánya boldogságáért, valamint rokonai jólétéért hevült; lettint e földi küzdőtérrel a minden szép és nemesért lángoló kebel, s a közjótékonyosság áldozatként hívó. — A szeretet élni fog övéi és a jók emlékezetében! Földi részei f. hó 29-én, esztőtűkőn d. u. 5 órakor fog a szentegyházutezai 7. szám alatti saját házából örök nyugalomra kísértetni. Lelkéért az engesztelő szent-misé áldozat f. hó 30-án d. e. 10 órakor fog a T. P. Minorita egyházban az egek Urának bemutatni, mely mindkét végzettségűtetre rokonok, ösmerősök, és barátok szomorúan meghívának. Béke porain! Áldás emlékeztén! Kolozsvárt, 1880. április hó 28. Özv. Dobál Izákné, szül. Lukács Ámália mint az elhunytának neje, Dobál Ilona leánya; özv. Dobál Kristófné, mint az elhunyt testvérének özvegye, gyermekei és unokái; Dobál Antal, mint az elhunytának testvére, neje, gyermekei; Mari és Dobál Antal ügyvéd, neje Makoldy Johanka gyermekeikkel.

— **Lapunk nyomdájában** a jövő hó 15-étől kezdve több s z e d ő nyerhet alkalma-zást. Folyamodványok lapunk kiadóhivatalához intézendők.

Hazai hírek.

— **Az erdélyi birtokviszonyok** rendezéséről szóló és Bokros Elek orsz. képviselő által szerkesztett javaslatnak azon szakaszai, melyek szövegezésére Lészay Lajos orsz. képviselő, Szentgyörgyi Imre legfőbb ítélőszéki bíró és Bokros Elek a szűkített értekezlet által megbízattak, — elkészítették. Az egész javaslat Szentgyörgyi Imre által — Kemény Gábor és Pauler Tivadar minisztereknek előleges helybenhagyás végett bemutatattott.

— **A kolumbácsi legyek** Hunyadme-

Syében oly mértékben léptek fel, hogy — mint a megye alispánja a földművelési miniszteriumhoz intézett tegnapi táviratában jelenti, eddig e csapásnak 20 drb szarvasmarha és 80 drb sertés esett áldozatul. Ugyancsak ez okból — mint értesültünk — a megye alispánja azt a kérést intézte a földművelési miniszteriumhoz, hogy a kiosztásra már oda indított nemesebb fajta tenyész-állatok egyelőre visszatartassanak.

— **Leeggett község.** Mihellő más néven Mrló községet (az m.-csékei szakaszban) a múlt hét utolsó uapján nagy szerencsétlenség érte. — Egy földműves házában, konyérstűs közben tűz ütött ki, mely csakhamar a szomszéd telkekre is átesapott. A lakosság kapkodott tűhöz-fához, de az oltó szerek hiányában alig tehetett valami. A házaknak több mint fele leeggett. Mihellő egyike a megye legszegényebb községeinek. A tűz után oly nyomorult helyzet állott elő a szerencsétlen lakosságra nézve, hogy a szomszéd községekből kellett élelmet szállítani, nehogy a tűz után az éhhalál közönsön be.

— **Kossuth Lajos „Iratái“** első diszkutál példányát a napokban kapta meg az Athenaeum igazgatóságától. A magyar kiadás már egészen készen van, s tizezer példány várja a német fordítás megjelenését, melylyel egyidejűleg fog a könyvtárcsára kerülni. A magyar kiadásra eddig hatezer példány gyűlt be. Az angol kiadás néhány hóval későbbben fog megjelenni.

— **Sajtópör a semmitűszék előtt.** A kir. főügyésznek Raykay Vilmos ellen a „Függetlenség“ jan. 12-ki számában „Hangok a közönség köréből“ felírással megjelent cikk miatt indított lázítási sajtópörében tegnap határozott a semmitűszék a vádlott részéről beadott panasz fölött. A semmitűszék sajtóügyi tanácsa Majláth György országbíró elnöklete alatt tegnap tárgyalta az ügyet. A semmiségi panasz két sérelmre van alapítva; az egyik, hogy az esküdtek közül kettő névszerint Eberling József és Rausch Ferenc nem tudtak magyarul; a másik, hogy a büntetés kimérése nem felel meg a kir. főügyész kívánságának, a ki a legenyhébb büntetés alkalmazását kérte. Tóth Lőrinc semmitűszéki bíró. referádjára után, a tanács néhány perezre visszavonult, mire az elnök kihirdette a határozatot, mely szerint a semmiségi panasz elvetették, mert az esküdtszék törvény szerint alakult meg, a vádlott visszavetési jogát a kérdéses esküdtek irányában nem gyakorolta, az esküdtszék megalakulása ellen, az elnök által megkérdőjelezte, kifogást nem tett, s az elnök kérdés konstatálta, hogy az esküdtek a hivatalos nyelvi birtokában voltak; mert másodszor a bíróság büntetés kimérésénél figyelembe vette a vádló indítványát, a ki „enyhébb“ büntetés kiszabását kérte, azonban, ha nem testi vala is, a megsemmisítésre ez okot nem nyújthat, mint-hogy az ügyész indítványát a büntetés kimérésénél nem tartozik a bíróság normatívumul venni. A megsemmisítésre tehát semmi ok fűnn nem forog.

— **Szerencsétlenség.** Petrozsénből írják nekünk: Petrozsénben f. hó 25-én d. u. 3 órakor egy bányász házában dinamit robbanás történt, minek következtében egy 17 éves bányász-fiú megöletett, testét annyira szét szaggatta, hogy a jobb kézfele ismeretlen helyre dobtatván még nem találtatt meg. A szobájában levő bútorok elégetek, az ablakok 10—12 méternyre dobtak, az ajtó szétszakított s a falból kilődött. A szerencsétlenül járt gyermek holttestét ma délután temették el nagy részvét mellett. A robbanást vizsgálatlanság okozta.

— **Kazánrobbanás.** Fogarashól április 25-ről írja levelezőnk: E hónap 25-én reggel öt órakor megrázó esemény történt Fogarashól. A város keleti végén levő Náthán és Fleissig-czég újon épült szesz-gyárában a gőzkazán szétrepedt s a rettenetes robbanás a gépházat kártyavárként légbe röpítette. Apgyárban dolgozó napszámok között kettő életveszély között épen mekült ki, a szomszéd helyiség ablakán, egyet, ki még aludt a bélelt forró gőz megölvén, halva ásták ki a romok között, három munkást és egy gyermeket összeégve kórházba szállították, kik közül egyik a kórházban szörnyű kínok között meghalt, egyhez nincs remény, kettő valahogy kiépült. A robbanást menthetetlen hanyagság idézte elő, mert a gyár teljesen új szerkezetű s a gőzkazán kipróbált lévén: az exploziót csak is a gépvezető őt nem léte okozhatta. Az erőlyesen megindított vizsgálat remélhetőleg világosságra hozandja a ki nem menthető hibát, ki a rábizott kötelesség elhanyagolásával néhány ártatlan ember halálát okozta; mert — mint monadtik — a gyárban gépvezető nem volt található; s általában beszélők, hogy a fogarasi gőzzel dolgozó szeszgyárak szakértelmetlen, kontár gépészek vezetése alatt álltak, s a hason szerencsétlenségtől csak az isteni gondviselés óvja a szegény gyármunkásokat. Reméljük, miként e borzasztó esemény a közbiztonságra nézve intő jeltől szolgál: a közbiztonság érdekében a legszigorubb szemle alá venni a helybeli gyárok miként történő vezetését.

— **Zendülés.** A „Szarvasi Újság“-ban a következőket olvasuk „Régirítas kérdés voltja mező téri felső s alsó részt elválasztó s a Bérétyődi áthidaló „Herfűlő-gát“, el vagy nem vágatása föl-

lött. Ez ügyben a Jász-nagykun-szolnokmegyei alispán elrendelte a Berettyó lefolyását elzáró gát átvágását, de a miniszterium az alsórszéi érdekelték kérelmére azt megsemmisítvén, az átvágást beállította s a közigazgatási bizottságra bízta annak elintézését. A közigazgatási bizottság hasonlólag intézkedvén, azt a miniszterium e hó 13-án küldött sürgönyével megerősítette. De hiányzott még a végrehajtás azon érdekelt zsellérség ellenében, kiknek ezen víz lefolyása egész évi reményüket 1200 hódnyi buza-vetéstől fogja tönkre tenni s közel 400 családot juttat inségre. Így történt az, hogy e hó 13-án reggel egy század gyalogság fedezete mellett a gát át is vágatott, de oly csekély mérvben, hogy a legtulzabb ember is beláthatta, miszerint a víz pár hét alatt a nélkül fog lefolyni, hogy az alsó részi érdekeltnek mi kárt sem okoz. A lakosság békés hangulata folytán a katonaság már 14-én délután visszament Szolnokra, de még haza se ért midőn a nép neki bátorodó Corifensai egy hamis sürgöny felmutatásával elhitették a kétségbeesett néppel, hogy a miniszter a gát elvágást beállította, s nosza rajta a népasszonya férja, apraja nagyja agáton termettek s bálmulatos erőfeszítéssel a több ül széleségben két ül magasból előhárno vizet rövid 2 óra alatt elfogták s a gátat teljesen jó karba helyezték. Az alispán ezen zendülésről értesítve, e hó 15-én két század gyalogsággal, a fegyverneki megyei esendbiztos és legényeivel, és 80 szolnoki munkással délből megérkezett, s míg egyrészt a gátat most már oly mérvben vágatta át, hogy estől 10 órától reggelig az alsó Berettyó másfél ölet emelkedett, addig másrésztől nem késett az igazgató elöteremtésével sem, mert azokat még azon éjjel több mint 8-at rendőri s katonai erővel elfogatta s elzárva tartja. Szomorú dológ hogy ezen elfogott népvezérek közt oly kvalifikált emberek is vannak, kiknek nehogy a nép feligaztása, hanem esendesítése állott volna kötelességükben. A vizsgálat s befogatások folyton tartanak.

Vegyes hírek.

— **A sport áldozata.** Múlt pénteken a boulognei erdőben egy szép vicmentesse lovagolt. Paripája, melyen először ült, angol ló volt, esükönys állat, mely azonban az első korbácsütésre megvadult és elragadta lovasát. A szegény ifjú lenyű leest a nyeregből, de lába bennakadt a kengyelen s a ló asztálók isszonyára végigvonszolta a fasorokon. A százuguldo lovat lehetetlen volt föltartóztatni. Végre összerogyott magától, de a szerencsétlen vicmentesse már ekkor halott volt fejdőlük, szertört karokkal, kezei ujjatlanok. A tetemet betakarták, taligára tették s Versaillesbe vitték, hol a szülei laknak.

— **Nagy sörivők.** Két sörhős diadalát az írásban még a félhivatalos Nordd. Allg. Ztg. is érdemesnek tartja megemlékni. E két malátalepusztító ezelőtt pár nappal a berlini „hársak“ alatt, a „Landvogtei“ sör-sarnokban amegy Herkules modorban neki foházkádtak az ívásnak. Az egyik egy pomérániai lovas-hadnagy 67 meszely pilseni, a másik egy szléciai diák 54 meszely bajor sört—mely erősebb a pilzeninél — ivott meg 3 óra lefolyása alatt. A sörszámla 36 márkra rugott. Midőn a sör-sarnokot elhagyták, egészen józanok voltak és még egy ugynevezett „kengyel poharat“ is behőpöntettek. A sör-sarnok tulajdonos állítása szerint a legnagyobb ivó, ki valaha látott, sem tudott többet meginni 51 meszely sörnél.

— **Chinai mézeshetek.** Chinában nem igen nagy becsületben részesülnek a színészek. Ime itt róla a példa. Schanghaiában nem régen egy híres fiatal tragikus Yang Yehlin lépett fel. A színész szép és ügyes volt, elragadta a hölgy közönséget. Egy szép nő beleszeretett s a szerelem betegé tette. Az apa elvitte a déli tartományokba, de anyja tárgyalni kezdett a színésszel. A színész el is vette a leányt. Az apa bepörölte az államot 20,000 forint pénzbírságig, kérte veje elcsuktatását mint esabítóét. Az államtanács 100 börtöltre büntette a völégényt és manyasszonyt. Ezek szerencsésen kiállták, s ma élvezik a mézesheteket.

— **A pyramisok veszélyben vannak** e hírt jelenti egy utazó, ki nemrégiben megszemlélte a Gizé, Sakkarah, Deyfour és Meydour pyramisokat, s azt írja, hogy mind-ezeket a pusztulás fenyegeti. A khedive parancsára ugyanis egész nagy darabokat törnek ki a pyramisokból, hogy monet építésére felhasználják.

— **Ismét egy amerikai találmány** híre érkezik hozzánk, mely villamfolyam felhasználását fényképek előállításánál célozza. Bizonyos dr. Bicks Bethlehemben, Pennsylvania államában olyan készüléket, melyet diaphotesnek nevez, alkotott, melynek segítségével egy tűkőr a táviró vezetés egyik végén híven feltüntetni annak a tárgynak a képét, mely a villamos sodrony másíki végén van. Az egyik tűkőr seleniumból és chromiumból, a másik seleniumból és ezüst jodidból készült, mely anyagok igen érzékenyek a világosságárral és a hővel szemben, azonkívül mindegyik tűkőr számos apró lemezről van összeállítva, melyek mindegyike a másik tűkőr megfelelő lemezzel érintkezik. A fölvető tűkőr sötét szobában van s bármely kívüli álló tárgy képét egy lencsén át fölfogja. A fény és szín különféle okozati me-

lyek e tűkőr egyes lemezeire esnek, befolyást gyakorolnak a villamos áramra az összekötő sodronyokon s ezáltal a reprodukáló tűkőr megfelelő lemezein változást idéznek elő, miáltal a tűkőr a fölveté képet visszaadja. A kísérletek eddig igen sikerültek. Megemlítendő, hogy a cambridgei egyetem egyik tanára Middleton H. kijelenti a „Times“-ban, hogy már előbb hasonló készüléket állított össze, melyet „villamos teleszkóp“-nak nevezett el.

CSARNOK.

Apróságok.

A heves vitatkozók.

Midőn Darti úr hadügyminiszter volt, egy ízben titkára F... valamely rendelet tervezetét vitte be hozzá, helybenhagyás végett. Darti úr, ki épen boszus volt, nagyon szigorú bírálat alá vette a dolgozatot. A titkár mindenként igazolni akarja magát, erre a miniszter indulatba jön, a titkár nem tágit és vitakozás hevében Darti úr hirtelen fel áll az íróasztal előtti karszékre s onnét menydörög le, nagyon élénk taglejtésekkel kísérve beszédét, F... úrra, ki ellenfelének e rögtönzött emelkedése folytán, kicsi ember lévén, nagyon alanti állásponton találja magát egy-szerre, s a nélkül, hogy kijönne sodrából felszökik az asztalra, s ily módon maga és magos polczról beszélhetvén, egész nyugodtsággal igyekszik meggyőzni ellenfelét véleménye helyessége felől.

E jelenet annyira tréfás színezettel bírt, hogy magához térítette Darti urat, hangos nevetésben tört ki, látva titkára megtörhetlen hideg véré. Ekkor aztán mindkettő leszáll rögtönzött szöszekéről, s a vitakozás mindkét fél megelégedésére egyenlített ki.

*

A sokat elbíró hátszló.

XI. Lajos szerette a tréfát, még ha néha az ő rovására volt is mondvá.

Tudva van, hogy e fejedelem, ki nagyon sokat tartott saját bölcsességéről, ritkán fogadott el másoktól tanácsot. Ezt meglehetősen ravaszul vetette egy ízben szemére kengyeze Bessé Péter. A király egy ízben poroszka lován ült, melyet istállója valamennyi paripái között legjobban kedvelt, mert nagyon könnyű járása volt.

— Bármily gyengének s szelidnek lássék is e poroszka, szólalt fel útközben Bessé. még is a legerősebb hátszló lovak egyike, melyeket csak valaha láttam, mert egyszerre viszi hátán felségedet s valamennyi tanácsosát.

*

Módszer az összeesküvések megakadályozására.

Dyonisist Syracusa zsarnokát borzasztó izgalomban tartotta a sok összeesküvés, melyeknek részesei hatalma, s néha még élete ellen is törtek. Egy ember jelent meg egy ízben a nyilvános kihallgatáson, s azt mondta a királynak, hogy esalhatatlan módját tudja valamennyi összeesküvést felfedezni és hogy közölni fogja a titkot vele, mihelyt egy bizonyos összeg pénzt kifizettet neki. A király kiadta neki a pénz összeget. Ekkor az ismeretlen bezárkozott a királylál ennek szobájába s így szólt:

— Felséges uram, bevallom felségednek, hogy teljességgel nem bírom azon titkot, melyről szólottam; de ha felséged elmondja alattvalóinak, hogy én felfedeztem azt Felséged előtt és hogy a módszer esalhatatlan senki sem fog merni többé összeesküvést irtalni Felséged ellen.

Dyonisius pompásnak találta, végre is haj-

*

Az előrelátó satyrikus.

A beteg Piron halálát közeledni érezvén, egy ízben, mint egy mély álamból ébredve így szólt a körülte levőkhez:

— Voltaire addig mig élttem, nem igen mert megtámadni engem; de miként az árulót ismerem képesek tartom őt arra, hogy halálom után akarjon sértegetni, miként a szegény Crebillonnal, az én nagy nevű honfitársammal tette. De előrelátó voltam, ismerte irántam táplált jóindulatát. Irataim közt van egy kis szekrényke, mely 150, az ő tiszteletére írt epigrammot tartalmaz.

Ha, midőn már nem leszek többé, csak egyetlen gúnyíratot közöl ellenem Voltaire, szigoron meghagyom irataim örökösének, hogy minden héten ez epigrammok egyikét küldje el Ferney-be. E kis készlet, ily módon gazdálkodva vele, éppen három éven át lesz képes mulattatni e vidék tiszteletrémeltő ősz férfiat.

*

A reászedett család.

Néhány évvel ezelőtt Angliának egyik félreeső falujában hírtelen halállal mult ki egy öreg úrhölgy férje, a nélkül, hogy végrendeletet hagyott volna hátra. E törvényes irat hiánya, megfosztandó volt az özvegyet a tekintélyes örökségtől, midőn eszélyes módot talált ki, hogy biztosítsa magának férje hagyatékát. Elrejtette

a hullát s felszólított egy szomszédjában lakó öreg szappanosot, ki valami keveset hasonlított az elhunythoz, hogy jöjjön hozzá s fektűdjék le férje helyett az ágyba. E helyzetben kelle a haldoklónak végrendeletét tollba mondani s minden vagyonát az özvegynek hagyni.

Elhívták a jegyzőt. Megérkeztek az úrhölgy könyves szemekkel, mely szomorúságba merülve ül a beteg ágya mellett, kétségbeeséssel látva e nagy veszélyt, melyben kedves életársra lebeg. Sirástól elfojtott hangon intézte a szűkeséges kérdéseket az állítólagos beteghez, hogy ki tudja annak végakarátát. Az öreg szappanos, melyeket sohajva s arcát eltorzítva, mint ki azon a ponton van, hogy kiadja lelkét, gyenge hangon így felelt:

„Végakaratom az, hogy minden vagyonom felet hagyom nőmnek, s másik felét a szomszédomban lakó öreg cipésznek; derék jó ember szegény, sok gyermeke van, s megérdemli, hogy segítsezzem őt. Szomszédom volt mindig. E szavakkal hallatánál, mintha villám csapott volna le az özvegy mellett; azonban nem mert egy szót is szólni ellene abbéli féltében, hogy mindent elveszt, s osztoznia kelle a vagyonban a ravasz szappanyossal, ki nem volt más, mint a szomszéd cipész, ki két mesterséget is űzött, s bölcsen gondolt haditervének gyümölcsét, melyet egyedül remélt élvezhetni, megfélelni, s átengedni egyik részt az albetegelel

KÖZGAZDASÁG.

Hogyan ösmerhetnif legegyszerűbben a fuchsint a borban? A múlt évben felderült számos fuchsinhamisítás folytán a szaklapok számos módját írták le a fuchsin felismerhetésének, de melyek többnyire oly komplikált módok voltak, hogy kellő apparatust és vegytani ismeretet feltételeztek. — E festő-szer felismerhetésének oly egyszerű módját mondjuk el, hogy minden laikus megpróbálhatja. A kísérlethez mindössze egy tiszta itveg pohár és egy kis vízben feloldott ólomezukor (plumbum acetum, kapható minden gyógyszerárban) szűkségeltetik. Ha a tiszta, hamisítatlan vörös borból néhány ujjnyit egy pohárba töltünk s rá egy kis ólomezukoroldatot, csapadék képződik s a bor gyenge viola szintű lesz. Ha a bor fuchsinval van hamisítva csapadék szintén képződik ugyan, de a folyadék élénk vörös szintű marad. Az eredmény mindig biztos, mert ez uton még a nyoma is kimutatható a fuchsinnak; a vörös szín intensív voltából következtethetünk a nagyobb vagy kisebb mérvű hamisításra.

IDEGENEK KOLOZSVÁRTT.

— Apr. 28-án. —

Biasini szálloda.

Rothnberg Károly Deárol, Dekani Károly Beszterczéről, Uzbál Hugó Deárol, Sebe Bálint, Boda Mátyás Szántáról, Habalo Gyula Királyfalváról, Pál Rezső Sz. Udvarhelyről, Ugron Gáspár Bikfalváról, Götze István Nyárádi Antal M.-Vásárhelyről, Turján János Szápatakról, Moldován Gergely Szamosfalváról, Hoszu Teofil Moesról, Szarvadi József Marosvásárhelyről, Kiszeli Károly Budapestről, Niu Márton Krassánról, Donovák Márton Katonából Takács Mihály Budapestről, Pap László Szamosújvárról.

Hungária szálloda.

Burba ügyvéd Sz. Régenből.

HIVTAALOS ARFOLYAMOK a budapesti áru- és érték-tőzsdán 1880 április 28.

Magyar aranyárjádék	104.70
Magyar vasuti kölcsön	124.70
Magyar kel. vas. államköt., I. kibocsátás	82.25
Magyar kel. vas. államköt., II. kibocsátás	98.25
Magyar kel. vasuti államköt., 1876. évi	85.75
Magyar nyeménny-vásárlási-kölcsön	111.50
Magyar szőlődezsma váltásiégi kötvény	90.50
Magyar földterhermentesítési kötvény	93.—
Magyar földterherment. kötvény záradékkal	92.50
Temes-bánati földterherment. kötvény	92.50
Temes-bánati földterherm. kötv. záradékkal	92.50
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	92.75
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötv.	—
Osztrák járadék papírban	72.50
Osztrák járadék ezüstben	73.—
Osztrák járadék aranyban	88.50
860-iki államsorsjegyek	130.—
Osztrák-magyar bankrészvény	835.—
Magyar hitelbank-részvény	262.50
Osztrák hitelbank-részvény	272.80
Észt	—
Cs és kir. arany	557.—
10. frankos arany	948.—
Német birodalmi márká	53.70
London (3 havi váltókért)	119.25

A Bécsben menő személyzet 2-ik előadása.

Nemzeti színház.

Bérlet 189-ik szám.

Kolozsvárt, esztőtűk 1880. április 29.

A sarga csikó.

Eredeti népszimmitá dalokkal 3 felv. Írta Csepregi Ferencz. Rendező Mátrai B. B.

Kezdeté 7 órakor. Vége 10-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos: BÉKÉSY KÁROLY.

Kerekes József helybeli derék asztalos-mester újan berendezett butoraktáráról szóló hirdetésünkben egy párszor kimaradt, hogy a raktár a volt hidkapunál levő Czirják-ház alsó részében van elhelyezve, s a ki jó és jutányos butorokat akar vásárolni, ott keresse.

A legújabb izlés szerint készült papirokból most érkezvén meg

a „Kelet” nyomdájának

EGY NAGYOBB SZÁLLITMÁNYA,

rendkívüli olcsó árban képes kiállítani a következő nyomtatványokat:

1. Legújabb divatu egész kicsiny „modestie“-szerénység-névjegy száz drb. 40 kr.
2. Ugyanez fautánzatu igen szép papiron száz drb. 70 kr.
3. Nagyobb névjegy fehér papiron száz drb. 50 kr.
4. Ugyanez háromszoros kemény karton papiron száz drb. 60 kr.
5. Legnagyobb névjegy háromszoros kemény karton papiron száz drb 70 kr.
6. Legnagyobb névjegy fautánzatu papiron száz drb 1 frt 20 kr.
7. Nagy névjegy igen szép cararai márvány utánzatu papiron száz drb 1 frt.
8. Báli, májálisi, eljegyzési, menyegzői meghívó legkisebb nyolczadrét velin papiron . ezer darab 5 frt.

9. Ugyanez nagy nyolczadrét velin papiron ezer darab 6 frt.
10. Ugyanez kis nyolczad legfinomabb „glazed“ papiron . ezer darab 10 frt.
11. Ugyanez nagy nyolczad igen finom velin papiron ezer db 7 frt 50 kr.
12. Színes beléptijegy ötszáz db 2 frt 50 kr.
13. Ugyanez igen finom vastag színes papiron ötszáz db 3 frt 50 kr.
14. Gyászjelentés vékonyabb velin papiron ötszáz db 4 frt 50 kr.
15. Kereskedelmi számla velin papiron ezer db 6 frt.

Vidéki megrendelések hat óra alatt teljesíttetnek.

Csomagolás és szállító levél 20 kr.

Első Budai Keserűviz.

„Erzsébet királyné” sósfürdő, Budapest (Buda).

Az „Erzsébet királyné” fürdője egyike a legújabb híres budai keserűfürdők közül, s ezek sorában első rendű helyet foglal el, mit a bel- és külföldi keserűviz tulajdonosai sem tagadhatnak meg tőle. Kitérítve, kellemes íze által, minden esetben ajánlható, melyben a keserűviz használata általánosan tanácsos.

Az „Erzsébet királyné” keserűviz, mint egy feloldó és nyílást szerző szer, azonnal, fájdalom nélkül hat és hosszabb ideig használat mellett sem gyengíti sem a gyomrot sem a beleket, mindegyik gyógyhasználatra is alkalmas.

E természetes ásványvíz kitűnő hatásáról, melyet az „Erzsébet királyné” keserű sóforrás szolgáltat, orvosi bizonylatok látnak: Dr. Balassa tanár, Dr. Oppolzer, Dr. Jankovits, Dr. Schwarzer, adv. tanácsos, Dr. Meyer, Rudolf trónörökös szomszédai körül, Dr. Kajdász, Dr. Tornay, Dr. Cappel, ur. Eckstein, Dr. Hoffer, Dr. Koncsil, Dr. Löblin, Dr. Schulhof, Dr. Bruck uraknál.

Fürdő-idején május 1-től szeptember 30-ig.

Kényelmes lakásokról távirati berendezéssel ellátva, hetenkénti 8 főtől 12 főtig, valamint jó étteremről legjobban gondoskodva van; közlekedés a fővárossal kényelmes társakocsikon, félóránként, fürdőorvos Dr. Bruck J.

(146)

5—6

A budai „Erzsébet királyné” keserűviz ez elnevezés alatt készíthető minden van gyógytárban, gyógyviz- és fürdőüzletben.

Szoba — vagy vízküldemény — megrendelések címzendők az

„Erzsébet királyné keserű sóforrás” kút- és fürdőigazgató-sághoz Budapestre.

Vízgyógyászati jelentés.

A 16 év óta fennálló „kolozsvári vízgyógyintézet” alólírt vezetése alatt s Dr. Szombathelyi József ur közreműködése mellett f. év máj. 1-ő napján a „Diana-fürdő” helyiségében újlag megnyitattik.

Fekvése igen kedvező, a sétátér közvetlen-közelében kitűnően egészséges tájon; vize kitűnő s igen kedvelt. Az intézet kényelmesen berendezett, s a vízgyógyászat szabályai szerint észszerűen s teljesen felszerelt; az élvezetes vízgyógyászati iszap; a gyógyítás kiváló gond, buzgalom s pontossággal vezetetik.

Gyógy-eszközök: 1. Priessnitzer víz-gyógymód. 2. Az egyesített Schroth Priessnitzeri gyógy-mód. 3. Ágygőzfürdők. 4. Napfürdők.

Az intézetben alaposan s legfőbb sikerrel gyógyítottak: idegrendszert bántalmak u. m. idegesség, szélhűtés, gyengeségi állapotok, vidtáncz, szédülés, magömlés; Vértörések: görvél, (scrophula) syphilis, higanykór, közhé, csusz, sápkór, vérszegénység különféle vértörések nemes testrészek felé. emésztési ideg- és gyomorbajok, bélgyengeség, mellbetegségek, alhasi vérpan-gások, váltóház, aranyér, vese s hólyagbajok, tisztulási zavarok, szem és bőrbajok, ajánlatik továbbá a test megerősítésére s körhajlamok leküzdésére. Ugyanezen bajok továbbá heveny (acute) betegségeknek a fennlebbi gyógy-módok szerinti házi gyógykezelése céljából értekezhetni velem d. u. 2—4-ig.

Ily módon kezelt betegeknek fürdőszolgáimat (nőket is) a hához küldöm, a kik köteleimket gyógyrendeléseim szerint teljesítik. (137) 5—6

Az árak mérsékeltek. Felvétel az intézetben naponként d. e. 5—8-ig d. u. 4—7-ig vagy levél által

Kolozsvárt, 1880. ápril hóban.

Velis Simon,

természeti (vize) gyógyász, orvos, sebész, szülész és szemész. A „kolozsvári vízgyógyintézet” gyógyászati vezetője Páris utca 18. szám.

Dr. med. KÖNIG HENRIK

nőorvos és szülész

1—2

Nagy-Szebenben, malom-útcza

27. szám alatt.

Rendel: naponként délután 3—5 óráig.

LATZKOVITS A.

Budapest, Váci-utca 22. sz. (Nemzeti szálloda épület).

Specialis készítője jó szabású férfi ingeknek.

feltűnő olcsó árak mellett ajánlja kitűnő jó minőségű

férfi fehérneműt és uri-divat czikkei.

Legújabb divatu nyakkendők, valódi prágai kesztyűk, legjobb minőségű zsebkendők, harisnyák, alsó ujjasok, angol nadrágtartók, illatszer, szappan stb.

Ingek mérték vagy minta-ing után 24 óra alatt is elkészíttetnek, a legfinomabb Clifton, Zephir és Kretonokból, darabja

(179)

2 frt 50 kr.

2—3

Berger-féle orvosi

KÁTRÁNY-SZAPPAN

orvosi tekintélyek által ajánlva. Ausztria-Magyarországban, Franciaországban, Németországban, Hollandiában és Svájcban, Romániában sat. már f. év óta főnyes sikerrel használtatik

mindennemű bőrkütegek

mint szinte az arezbőr mindenféle tisztáltsággal ellenkötésén a ruh, az idült és pikkelysömör ellen, a kez, a sörny rendőv, a fej és szálak kopás ellen, a szepő, mélyt, az ugynevezett rezesor, a fagyás, a lábizadás, s a gyermekek valamennyi külső fogbetegség ellen. Ezenfelül mindenkinél mint a bőrt tisztító mosdószert ajánlatik.

Ára darabonként használati utasítással együtt 35 kr.

A Berger-féle kátrány-szappan 40%-ka tömény kátrányi tartalmú, a főzetet gondosan van készítve, s egyenesen különbözik minden egyéb, a kereskedésben előforduló kátrány-szappanoktól.

Csalások kikerülése végett

a gyógyszerárakban világosan

Berger-féle kátrány-szappan kérendő.

védjegyre.

Egyedül helyettes a bel- és külföldi részére: G. HELL gygyst. TRUPPAU, közadások is küldendők.

(10)

18—18

FERENCZI IGNACZ

Kolozsvárt, főtér 25. sz.

ajánlja dúsan ellátott

kész férfi, női- és gyermek czipők raktárát.

Legújabb nagy választékban, pontos szolgálat és jutányos árak mellett, mindennemű megrendelések legrövidebb idő alatt teljesíttetnek.

T. cz. vidéki megrendelők részére mérték czipő, vagy számszerint teljesíttetnek.

(24)

(36—52)

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.

BÖRSE
miveleteket

Kitűnő sikerrel végző a „Leitha” bankház, 7—12

Heidenhous 1, 7—12

a) csak korlátozott veszteséggel; 10—25 frt 5,000 frt.

effectualitások; effectualitások; effectualitások; effectualitások;

b) ha az árfolyam hág vagy szál;

a) követ- o) depot-ban tartással, míg az effectualitások használati realitások.

Speculatív, gyors és titokban tartott bevételek. Tízszázalék (csak 10—35 forint edzetű 001 forint effectualitása).

Provizio csak 50 krajczár.

Gondosan végrehajtva minden vidéki megrendelés és minden a változatlanság vágó megbízás.

Általános kisorsolási napir érlokes, hasznos és tartalmas rőpirattal ingyen és díjmentesen.